Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
3 päivänä toukokuuta 2018 [1]

**Asia C-249/17**

**Ryanair Ltd**
**vastaan**
**Revenue Commissioners**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Supreme Court (ylin tuomioistuin, Irlanti))

Ennakkoratkaisupyyntö – Verolainsäädäntö – Yhteinen arvonlisäverojärjestelmä – Verovelvollisen käsite – Yrityksen koko osakepääoman ostamisen yhteydessä ostetuista palveluista aiheutuvat menot – Vähennysoikeus – Epäonnistunut kilpailijan ostaminen

## I Johdanto

1. Käsiteltävänä olevan oikeusriidan keskipisteenä on jälleen verovelvollisen käsitteen tulkinta ja arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan määrittäminen. [2] Menettely antaa näin ollen unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden täsmentää holdingyhtiöiden arvonlisäveron vähentämistä koskevan oikeuskäytäntönsä soveltamisalaa.

2. Lentoyhtiö Ryanair oli vuonna 2006 yrittänyt ostaa irlantilaisen Aer Lingus -lentoyhtiön. Osto epäonnistui kilpailuoikeuteen liittyvistä syistä, mutta Ryanairille oli aiheutunut suunnitellun oston yhteydessä jo huomattavia kuluja neuvontapalveluista ja muista palveluista. Tästä syystä Ryanair vähensi palveluista maksamansa arvonlisäveron, mutta Irlannin verohallinto ei hyväksynyt vähennystä.

3. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on tunnustettu, että arvonlisävero voidaan vähentää myös epäonnistuneista investoinneista. Erimielisyys johtuu käsiteltävässä asiassa kuitenkin siitä, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan pelkkä osakkeiden hankinta ja omistaminen ei ole arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettua liiketoimintaa. Tästä syystä holdingyhtiöllä, jonka ainoana tarkoituksena on hankkia yhtiöosuuksia, ei ole unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan myöskään arvonlisäveron vähennysoikeutta. [3]

1 Alkuperäinen kieli: saksa.

2 Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY (EUVL 2006, L 347, s. 1).

3 Tuomio 20.6.1991, Polysar Investments Netherlands (C-60/90, EU:C:1991:268, 17 kohta); tuomio 14.11.2000, Floridienne ja Berginvest (C-142/99, EU:C:2000:623, 17 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 20 kohta).

4. Perinteisestä holdingtilanteesta poiketen käsiteltävässä asiassa operatiivista toimintaa harjoittava (ja näin ollen verovelvollinen) yritys halusi kuitenkin toteuttaa niin kutsutun kilpailevan yrityksen strategisen oston. Näin ollen herää kysymys, voidaanko niin kutsutusta holdingoikeuskäytännöstä [4] johtuvaa arvonlisäveron vähennysoikeutta koskevaa rajoitusta ylipäätään soveltaa käsiteltävään asiaan. Tapauksen taloudellinen ulottuvuus saadaan nimittäin selville vasta sitten, kun toiminnallisen tarkastelun yhteydessä otetaan huomioon osuuksien hankinnan merkitys jo harjoitetulle liiketoiminnalle.

## II Asiaa koskevat oikeussäännöt

5. Käsiteltävää asiaa koskevan unionin oikeuden muodostavat jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annettuun kuudenteen neuvoston direktiiviin 77/388/ETY [5] (jäljempänä kuudes direktiivi) sisältyvät kyseiseen verokauteen sovellettavat säännökset. Ne ovat samansisältöiset kuin direktiivin 2006/112/EY (jäljempänä arvonlisäverodirektiivi) vastaavat säännökset. [6]

6. Arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa (aiempi kuudennen direktiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohta) säädetään seuraavaa:

”1. ’Verovelvollisella’ tarkoitetaan jokaista, joka itsenäisesti missä tahansa harjoittaa liiketoimintaa, riippumatta tämän toiminnan tarkoituksesta tai tuloksesta.

Liiketoimintana pidetään kaikkea tuottajan, kauppiaan tai palvelujen suorittajan harjoittamaa toimintaa, mukaan lukien kaivostoiminta, maataloustoiminta ja vapaa ammattitoiminta tai vastaava. Liiketoimintana pidetään erityisesti aineellisen tai aineettoman omaisuuden hyödyntämistä jatkuvaluontoisessa tulonsaantitarkoituksessa.”

7. Arvonlisäverodirektiivin 167 artiklan mukaan vähennysoikeus syntyy, kun vähennyskelpoista veroa koskeva verosaatava syntyy. Kyseisen direktiivin 168 artiklassa (vastaava säännös sisältyi aiemmin kuudennen direktiivin 17 artiklaan) säädetään seuraavaa:

”Siltä osin kuin tavaroita ja palveluja käytetään verovelvollisen verollisiin liiketoimiin, verovelvollisella on oikeus siinä jäsenvaltiossa, jossa tämä suorittaa kyseiset liiketoimet, vähentää verosta, jonka tämä on velvollinen maksamaan, seuraavat määrät:

a) arvonlisävero, joka on kyseisen jäsenvaltion alueella maksettava tai maksettu tavaroista tai palveluista, jotka toinen verovelvollinen on luovuttanut tai luovuttaa tälle; – –”

## III Tosiseikat, pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8. Pääasian valittaja Ryanair Ltd. (jäljempänä Ryanair) on yksityinen lentoyhtiö, jonka kotipaikka on Irlannissa. Ryanair teki 23.10.2006 julkisen ostotarjouksen Aer Lingusin koko osakepääomasta. Aer Lingus on aiemmin valtion omistuksessa ollut irlantilainen lentoyhtiö, jonka osakkeet vuonna 2006 toteutetun yksityistämisen jälkeen listattiin pörssiin 2.10.2006.

4 Tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 21 kohta); tuomio 29.10.2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, 30 ja 31 kohta); tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557, 34 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 21 kohta).

5 EYVL 1997, L 145, s. 1.

6 Yksinkertaisemman viittaustavan vuoksi jäljempänä otetaan huomioon arvonlisäverodirektiivin säännökset.

9. Komissio totesi 27.6.2007 tekemässään päätöksessä keskittymän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.[7] Tästä syystä Ryanair pystyi ostamaan vain hieman alle 29 prosenttia Aer Lingusin yhtiöosuuksista.

10. Ostotarjouksen yhteydessä Ryanair käytti arvonlisäverollisia palveluja. Ryanair ilmoitti tämän arvonlisäveron vähennyskelpoisena ostoihin sisältyvänä verona. Pääasian vastapuoli Revenue Commissioners (Irlannin verohallinto) ei kuitenkaan hyväksynyt vähennystä.

11. Ryanair teki hylkäämispäätöksestä ensin oikaisuvaatimuksen Irlannin verovalituslautakuntaan (Tax Appeals Commission) ja tämän jälkeen valituksen Circuit Courtiin (ylempi piirituomioistuin). Circuit Court toteutti sitovan tosiseikkojen arvioinnin ja esitti eräänlaisessa kansallisessa ennakkoratkaisumenettelyssä Irlannin High Courtille (ylempi piirituomioistuin) oikeudellisen kysymyksen siitä, onko arvonlisäveron vähennysoikeus olemassa pääasian olosuhteissa. Myös High Court totesi, ettei Ryanair ollut oikeutettu arvonlisäveron vähennykseen.

12. Ryanair valitti High Courtin päätöksestä Supreme Courtiin (ylin tuomioistuin, Irlanti). Supreme Court on 8.5.2017 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 12.5.2017, päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko mahdollisen ostajan aikomusta tarjota tulevaisuudessa hallinnointipalveluja ostotarjouksen kohteena olevalle yritykselle edellyttäen, että ostotarjous hyväksytään, pitää riittävänä osoituksena siitä, että ostaja harjoittaa kuudennen arvonlisädirektiivin 4 artiklassa tarkoitettua taloudellista toimintaa niin, että mahdollisen ostajan tarjouksensa valmistelemiseksi hankkimista tavaroista tai palveluista maksamaa arvonlisäveroa voidaan mahdollisesti pitää sellaisiin ostoihin sisältyvänä verona, joita aiotaan käyttää tällaisten hallinnointipalvelujen suorittamisesta muodostuvaan taloudelliseen toimintaan?

2) Voiko mahdollisen yritysoston yhteydessä hankittujen asiantuntijapalvelujen ja myyntiliiketoimen, joka muodostuu mahdollisesta hallinnointipalvelujen suorittamisesta ostotarjouksen kohteena olevalle yritykselle edellyttäen, että tarjous hyväksytään, välillä olla [27.9.2001 annetussa tuomiossa Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495)] edellytetty riittävän ’suora ja välitön yhteys’, joka oikeuttaa näistä asiantuntijapalveluista maksetun arvonlisäveron vähennykseen?”

13. Ryanair, Irlanti ja Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimen oikeudenkäynnissä. Nämä kaikki osapuolet olivat edustettuina 14.3.2018 pidetyssä istunnossa.

## IV Oikeudellinen arviointi

14. Molemmat ennakkoratkaisukysymykset koskevat arvonlisäveron vähennysoikeutta siinä tilanteessa, että kyseiset menot liittyvät ostoihin, jotka tehtiin erään yhtiön koko osakepääoman aiotun mutta lopulta epäonnistuneen ostamisen yhteydessä. Niihin on näin ollen vastattava yhdessä.

15. Ensimmäisessä kysymyksessä Supreme Court tiedustelee lähinnä, onko ostajayhtiön aikomus tarjota tytäryhtiölle hallinnointipalveluja, jos ostotarjous hyväksytään, riittävä peruste luokitella se arvonlisäverodirektiivissä tarkoitetuksi verovelvolliseksi.

7 27.6.2007 tehty päätös K(2007) 3104 (asia COMP/M.4439). Tämän päätöksen kumoamista koskeva Ryanairin kanne ei menestynyt unionin yleisessä tuomioistuimessa, ks. tuomio 6.7.2010, Ryanair v. komissio (T-342/07, EU:T:2010:280).

16. Supreme Court tiedustelee tällä kysymyksellään pohjimmiltaan sitä, voidaanko tietyt kaksi oikeuskäytäntölinjaa yhdistää. Yhtäältä arvonlisäveron vähentämisoikeus koskee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan nimittäin myös epäonnistuneita investointeja: liiketoimintaa valmisteltaessa aiheutuneiden kulujen johdosta voidaan vähentää arvonlisävero myös silloin, kun liiketoiminnan aloittaminen epäonnistuu eivätkä aiotut verolliset liiketoimet toteudu.[8] Ratkaisevaa on ainoastaan objektiivisten seikkojen avulla todistettavissa oleva verovelvollisen aikomus harjoittaa liiketoimintaa.[9] Toisaalta verovähennykseen oikeuttavaa holdingyhtiön liiketoimintaa voi oikeuskäytännön mukaan olla erityisesti se, että holdingyhtiö suorittaa hallinnointipalveluja yhtiölle, josta se on hankkinut osakkuuden.[10]

17. Toisessa kysymyksessä Supreme Court tiedustelee lisäksi, onko yhtiöosuuksien oston yhteydessä aiheutuneiden menojen ja aiottujen hallinnointipalvelujen välillä arvonlisäveron vähennykseen edellytettävä välitön ja suora yhteys.

### *A Rahoitusholdingyhtiön ja operatiivisen yhtiön välillä tehtävän eron tausta*

18. Niin kutsuttu holdingoikeuskäytäntö, johon Supreme Court viittaa ensimmäisessä kysymyksessään, kehitettiin sellaisten pelkkien rahoitusholdingyhtiöiden osalta, joiden ainoana tarkoituksena on hankkia osakkuuksia muista yrityksistä ja joilla ei ole omaa operatiivista liiketoimintaa. Niiden ainoat tulot koostuvat osingoista, jotka eivät ole vastike omaisuuden taloudellisesta käyttämisestä vaan perustuvat pelkästään osakkeen omistamiseen.[11]

19. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan pelkkiä rahoitusholdingyhtiöitä ei – ilman esimerkiksi vastikkeellisia hallinnointipalveluja – voida näin ollen pitää arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina verovelvollisina,[12] koska ne eivät harjoita liiketoimintaa. Ne eivät siksi voi myöskään vedota direktiivin 168 artiklassa tarkoitettuun arvonlisäveron vähennysoikeuteen.

20. Tätä taustaa vasten Supreme Court pohtii, vaikuttaako tämä oikeuskäytäntö myös käsiteltävään asiaan, koska Ryanairilla oli loppujen lopuksi tarkoitus hankkia osuuksia, minkä se myös teki, vaikkakin suunniteltua vähäisemmässä määrin.

21. On selvää, että Ryanairia on lentoliiketoiminnasta saatavan liikevaihdon perusteella pidettävä täysin arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettuna verovelvollisena. Myös osuuksien hankinnan yritystoiminnallinen päämäärä käy suoraan ilmi: ostamalla kilpailijansa Ryanair halusi lisätä liikevaihtoaan sekä oletettavasti saavuttaa myös synergia- ja verkostovaikutuksia.

22. Liiketoiminnan ja näin ollen arvonlisäveron vähennysoikeuden tunnustaminen riippuu niin kutsuttua holdingoikeuskäytäntöä sovellettaessa ensisijaisesti kuitenkin siitä, aikoiko Ryanair suorittaa vastikkeellisia hallinnointipalveluja Aer Lingusille (ks. tästä jäljempänä B kohta). Tämän ratkaisun kannalta olisi kuitenkin täysin merkityksetöntä, missä määrin hallinnointipalveluja olisi suoritettava.

8 Tuomio 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, 24 kohta); tuomio 29.2.1996, INZO (C-110/94, EU:C:1996:67, 17 kohta) ja tuomio 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, 20 kohta).

9 Ks. viimeksi tuomio 21.9.2017, SMS group (C-441/16, EU:C:2017:712, 46 kohta).

10 Tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 21 kohta); tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557, 34 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 21 kohta).

11 Tuomio 22.6.1993, Sofitam (C-333/91, EU:C:1993:261, 13 kohta); tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 19 kohta) ja tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557, 32 kohta).

12 Tuomio 20.6.1991, Polysar Investments Netherlands (C-60/90, EU:C:1991:268, 17 kohta); tuomio 14.11.2000, Floridienne ja Berginvest (C-142/99, EU:C:2000:623, 17 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 20 kohta).

Näin ollen herää kysymys, eikö osuuksien hankinnasta aiheutuvia kuluja pitäisi jakaa vähennyskelpoisiin ja vähennyskelvottomiin (ks. tästä jäljempänä C kohta). Hallinnointipalveluista saatavan liikevaihdon ohella voitaisiin nimittäin saada huomattavasti suuremmat osinkotulot, jotka eivät sellaisenaan oikeuta arvonlisäveron vähentämiseen.

23. ”Kiertotie” vastikkeellisten hallinnointipalvelujen kautta ja siitä johtuvat jakamisongelmat tätä ratkaisua sovellettaessa eivät kuitenkaan ole merkityksellisiä, jos ratkaisevaa on toiminnallinen yhteys osuuksien hankinnan ja operatiivisen pääliiketoiminnan välillä (ks. tästä jäljempänä D kohta). Jos tarkastellaan suunnitellun oston tehtävää operatiivisessa liiketoiminnassa, sen kulut asettuvat vastakkain operatiivisesta liiketoiminnasta saatavan liikevaihdon kanssa. Näin ollen ratkaisevaa on ainoastaan välitön ja suora yhteys näiden liiketoimien välillä (ks. tästä jäljempänä E kohta).

24. Koska Supreme Court kuitenkin katsoi, että holdingoikeuskäytäntöä voidaan soveltaa riidanalaiseen tapahtumaan, tutkin ensin sitä, olisiko Ryanair tältä osin oikeutettu arvonlisäveron vähennykseen.

### *B Holdingoikeuskäytäntöön perustuva täysimääräinen arvonlisäveron vähennysoikeus*

25. Kuten edellä tämän ratkaisuehdotuksen 18 kohdassa todettiin, pelkkä yhtiöosuuksien omistaminen ei ole peruste pitää toimintaa liiketoimintana. Unionin tuomioistuin painottaa sen sijaan vakiintuneessa oikeuskäytännössä, että holdingyhtiön toteuttamat yhtiöosuuksien hankinta ja omistaminen ovat arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua liiketoimintaa silloin, kun osuuksien omistamiseen liittyy suora tai välillinen osallistuminen kohdeyhtiön hallinnointiin.[13] Tällainen osallistuminen voi olla esimerkiksi hallintopalveluiden, talouspalveluiden tai kaupallisten palvelujen suorittaminen tytäryhtiölle.[14] Tämä arviointiperuste johtuu kuitenkin ainoastaan siitä, että puhtaan holdingyhtiön pitäminen verovelvollisena edellyttää sellaisia toimintoja, jotka ovat arvonlisäverodirektiivin 2 ja 9 artiklan mukaan arvonlisäveron alaisia.[15]

26. Tämä päätelmä pätee käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa myös silloin, kun aiottuja hallinnointipalveluja ei tosiasiallisesti suoriteta, mitä Supreme Court nimenomaisesti tiedustelee. Jotta verovelvolliselle voidaan nimittäin taata arvonlisäverojärjestelmän kattava neutraalisuus, arvonlisävero on voitava vähentää myös liiketoimintaa valmisteltaessa aiheutuneiden menojen perusteella.[16] Ratkaisevaa on ainoastaan objektiivisten seikkojen avulla todistettavissa oleva tarkoitus harjoittaa liiketoimintaa.[17] Tämä pätee jopa silloin, kun jo veroa ensimmäisen kerran maksuun pantaessa tiedetään, että aiottua liiketoimintaa, jonka piti johtaa verollisiin liiketoimiin, ei harjoiteta.[18]

27. Yhdistettäessä nämä kaksi Supreme Courtin mainitsemaa oikeuskäytäntölinjaa Ryanairin pitäminen verovelvollisena riippuisi näin ollen siitä, oliko sillä kyseisten palvelujen käyttöhetkellä tarkoitus suorittaa veronalaisia hallinnointipalveluja Aer Lingusille, jos ostotarjous hyväksyttäisiin. Tällä Circuit Courtin toteamalla tarkoituksella on pääasian kannalta sitova vaikutus. Se, että ostotarjousta ei tosiasiallisesti hyväksytty, minkä vuoksi Aer Lingusin hallintoon ei myöskään voitu eikä voida osallistua, ei voisi johtaa arvonlisäveron vähennysoikeuden epäämiseen jälkikäteen, kuten komissio korosti istunnossa.

13 Tuomio 20.6.1991, Polysar Investments Netherlands (C-60/90, EU:C:1991:268, 14 kohta); tuomio 14.11.2000, Floridienne ja Berginvest (C-142/99, EU:C:2000:623, 17 kohta); tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 19 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 20 kohta).

14 Tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 21 kohta); tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557, 34 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 21 kohta).

15 Vastikkeeton (”yksinkertainen”) osallistuminen ei näin ollen riitä, jos sen ohella ei ole lainkaan toteutettu verollisia myyntitoimia, ks. määräys 12.7.2001, Welthgrove (C-102/00, EU:C:2001:416, 16 ja 17 kohta) ja määräys 12.1.2017, MVM (C-28/16, EU:C:2017:7, 34 kohta).

16 Tuomio 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, 23 kohta); tuomio 8.6.2000, Schloßstrasse (C-396/98, EU:C:2000:303, 39 kohta) ja tuomio 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, 20 kohta).

17 Tuomio 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, 24 kohta); tuomio 8.6.2000, Schloßstrasse (C-396/98, EU:C:2000:303, 40 kohta) ja tuomio 21.9.2017, SMS group (C-441/16, EU:C:2017:712, 46 kohta).

18 Tuomio 8.6.2000, Breitsohl (C-400/98, EU:C:2000:304, 34 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

### *C Arvonlisäveron vähennysoikeuden rajoittaminen hallinnoinnista suoritettavan vähäisen vastikkeen vuoksi?*

28. Yksinomaan vastikkeellisten hallinnointipalvelujen suorittamisen huomioon ottaminen johtaa kuitenkin käytännössä keinotekoisilta vaikuttaviin ajatusrakennelmiin. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan täyttä arvonlisäveron vähennystä koskevan oikeuden kannalta on nimittäin täysin merkityksetöntä, missä määrin näitä vastikkeellisia hallinnointipalveluja suoritetaan.[19] Näin ollen tuloksena on usein reilusti negatiivinen arvonlisävero, toisin sanoen suuri epätasapaino hallinnointipalveluista muodostuvien verollisten myyntitoimien laajuuden ja ostotapahtumiin sisältyneen veron vähennyksen suuruuden välillä.

29. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä holdingyhtiöille annetaan näin ollen mahdollisuus laajaan arvonlisäveron vähennykseen yhtiöosuuksien hankkimisen yhteydessä, kunhan tämä yhtiö vain suorittaa vastikkeellisesti hallinnointipalveluja, ja näin on vastikkeen suuruudesta riippumatta. Tästä syystä komissio nimenomaisesti ehdotti unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyssä, että arvonlisäveron vähentäminen hyväksytään yhtiöosuuksien hankkimisen yhteydessä vain asianmukaisessa suhteessa hallinnointipalveluilla aikaan saatuihin myyntitoimiin.

30. Tällöin seuraavaksi herää kuitenkin kysymys asianmukaisen suhteen laskennasta. Pelkässä hallinnointipalveluista saatavan liikevaihdon ja osinkojen arvon vertailussa ei oteta huomioon, ettei osakkeiden omistamisesta aiheudu toistuvia kuluja. Edellä kuvailtu negatiivinen arvonlisävero toteutuu sitä paitsi ainoastaan verokautena, jona yhtiöosuudet hankittiin. Tämä tarkastelu muuttuu, jos hallinnointipalveluja suoritetaan vastikkeellisesti usean vuoden ajan. Laskennassa esiintyvät ongelmat lisääntyvät käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa, jossa on kyse pelkästään suunnitellusta hankinnasta. Käsiteltävässä asiassa mahdolliset osinkotulot voitaisiin enintään arvioida karkeasti.

31. Se, että verovelvollinen pitää omistuksessaan osakkeita, ei voi myöskään aina väistämättä johtaa muuhun kuin liiketoimintaan operatiivisen liiketoimen ohella. Tämä on nimittäin ristiriidassa arvonlisäveron neutraalisuuden periaatteen kanssa.[20] Jokainen verovelvollinen, joka omistaa myös osakkeita, voisi komission lähestymistavan perusteella tehdä yrityksen johtamiseen liittyvien yleiskulujen osalta ainoastaan osittaisen arvonlisäveron vähennyksen, vaikka on selvää, että kyseiset kulut ovat syntyneet sen liiketoiminnan yhteydessä.[21] Osakkeen omistamisesta aiheutuu nimittäin sellaisenaan enintään vähäisiä kuluja, eikä osinkotulojen suuruus riipu muista yleiskuluista.

32. Komission näkemys ei ole siksi vakuuttava.

### *D Täysimääräinen arvonlisäveron vähennysoikeus yhtiöosuuksien hankinnan toiminnallisessa tarkastelussa*

33. Edellä mainittuja ongelmia ei sitä vastoin ilmene toiminnallisessa tarkastelussa, jossa tarkastellaan verovelvollisen operatiivista pääliiketoimea ja jossa otetaan huomioon osuuksien hankinnan yhteys tähän liiketoimintaan. Siinä erityisesti vertaillaan ostoon liittyviä kuluja ja operatiivisesta liiketoiminnasta saatavaa liikevaihtoa. Katson jopa, että tällainen toiminnallinen tarkastelutapa ilmenee käsiteltävän asian kaltaisissa tapauksissa jo unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

19 Ks. vastaavasti tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 25 kohta) ja julkisasiamies Mazákin ratkaisuehdotus Securenta (C-437/06, EU:C:2007:777, 30 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

20 Ks. tästä periaatteesta tuomio 22.6.1993, Sofitam (C-333/91, EU:C:1993:261, 10 kohta); tuomio 26.5.2005, Kretztechnik (C-465/03, EU:C:2005:320, 33 kohta) ja tuomio 29.10.2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, 55 kohta). MVM:n tapauksessa, toisin kuin nyt käsiteltävässä asiassa, oli kuitenkin ylipäätään epäselvää, oliko ostotapahtumilla yhteys operatiiviseen liiketoimintaan, ks. määräys 12.1.2017, MVM (C-28/16, EU:C:2017:7, 39 kohta).

21 Asiassa MVM unionin tuomioistuin katsoi, että sekaholdingyhtiö, joka ei suorita tytäryhtiöilleen verollisia hallinnointipalveluja ja saa niiden ohella muuta liikevaihtoa omasta operatiivisesta liiketoiminnasta (sähkö- ja kaasuverkkojen vuokraus), voi tehdä sille neuvontapalvelujen ostosta aiheutuneista kuluista vain osittaisen arvonlisäveron vähennyksen, jos niitä voidaan pitää sen liiketoiminnan operatiiviseen osaan liittyvinä yleiskuluina, ks. määräys 12.1.2017, MVM (C-28/16, EU:C:2017:7, 46 ja 47 kohta).

34. Käsiteltävän asian kaltaisissa tapauksissa ei nimittäin ole kyse puhtaille holdingasetelmille tyypillisestä tilanteesta, jossa verollisten hallinnointipalvelujen suorittaminen on tavallaan edellytys sille, että kyse olisi liiketoiminnasta. Kuten edellä todettiin, Ryanair nimittäin harjoittaa jo liiketoimintaa lentoliikenteen markkinoilla ja saa siitä vastaavaa liikevaihtoa. Tätä taustaa vasten vastikkeellisten hallinnointipalvelujen tulevan suorittamisen huomioon ottaminen vaikuttaa keinotekoiselta.

35. Toiminnallinen tarkastelutapa soveltuu paremmin tapauksen taloudelliseen ulottuvuuteen: vaikka kilpailijan ostaminen on käsiteltävässä asiassa tarkoitus toteuttaa yhtiöosuuksia hankkimalla, tapauksella on kuitenkin huomattavasti läheisempi yhteys tilanteeseen, jossa yritys suunnittelee ostavansa kaikki kilpailijan fyysiset työvälineet ja tilat, kuin tilanteeseen, jossa yritys haluaisi ostaa osakkeita ainoastaan saadakseen osinkoja.

36. Kuten komissio myös myönsi suullisessa käsittelyssä, tällaisesta menettelystä seuraisi epäilemättä, että ostajalle olisi myönnettävä lopulta täysimääräinen arvonlisäveron vähennysoikeus. Tähän tulokseen päädytään sekä mahdollisesti sovellettavien yrityskokonaisuuden luovutusta koskevien sääntöjen (arvonlisäverodirektiivin 19 artiklan 1 kohta) että tavanomaisten sääntöjen perusteella. Arvonlisävero voitaisiin vähentää hankintakustannuksien perusteella myös silloin, kun kyseessä on täydellinen sulautuminen kohdeyhtiön kanssa. Rajoittamalla arvonlisäveron vähennysoikeutta ”pelkän” sataprosenttisen osakkuuden tapauksessa kyseenalaistettaisiin myös oikeudellisen muodon neutraalisuutta koskeva periaate.

37. Vastaavasti välitön osallistuminen hallintoon hallinnointipalvelujen kautta ei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ole missään tapauksessa ainoa tapaus, jossa osakkeen omistaminen voi olla liiketoimintaa. Unionin tuomioistuin pikemminkin myöntää liiketoiminnan olevan kyseessä aina silloin, kun osakkeiden osto tai omistaminen on tyypillisesti [22] yritystoimintaa. Tämä pätee esimerkiksi silloin, kun harjoitetaan ammattimaista arvopaperikauppaa tai kun osakkeiden osto tai omistaminen on verollisen toiminnan välitön, pysyvä ja välttämätön jatke. [23]

38. Strategista yritysostoa, jolla ostajayhtiö pyrkii laajentamaan tai muuttamaan operatiivista liiketoimintaansa, on pidettävä tällaisena verollisen toiminnan välittömänä, pysyvänä ja välttämättömänä jatkeena. Vaikka tällaiseen ostoon liittyy yhtiöosuuksien hankinta, se on (laajennettuihin) verollisiin liiketoimiin tähtäävä toimenpide.

### *E Osuuksien hankinnan ja operatiivisesta liiketoiminnasta saatavan liikevaihdon välinen yhteys*

39. Näin ollen ei enää tarvitse pohtia yhtiöosuuksien hankinnan yhteydessä aiheutuneiden kulujen ja aiottujen hallinnointipalvelujen välistä yhteyttä. [24] Käsiteltävässä asiassa toiminnallisessa tarkastelutavassa on pikemminkin kyse yhtiöosuuksien hankinnan yhteydestä (suunniteltuun) operatiivisesta lentoliiketoiminnasta saatavaan liikevaihtoon. Vähennettävän arvonlisäveron määrä ja myyntitoimet eivät ole tässä yhteydessä epätasapainossa keskenään, minkä vuoksi myöskään vähennyksen suhteellinen jakaminen ei ole välttämätöntä.

22 Arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan tyypittelyyn perustuvasta tarkastelutavasta ks. jo ratkaisuehdotukseni Posnania Investment (C-36/16, EU:C:2017:134, 25 kohta).

23 Tuomio 20.6.1996, Wellcome Trust (C-155/94, EU:C:1996:243, 35 kohta); tuomio 6.2.1997, Harnas & Helm (C-80/95, EU:C:1997:56, 16 kohta); tuomio 14.11.2000, Floridienne ja Berginvest (C-142/99, EU:C:2000:623, 29 kohta); tuomio 8.2.2007, Investrand (C-435/05, EU:C:2007:87, 32/36 kohta); tuomio 29.10.2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, 31 kohta) ja tuomio 30.5.2013, X (C-651/11, EU:C:2013:346, 52 kohta).

24 Unionin tuomioistuin on sitä paitsi jo nimenomaisesti todennut, ettei näiden toimien välillä ole suoraa ja välitöntä yhteyttä, ks. tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 32 kohta). Muotoilu on tältä osin harhaanjohtava 29.10.2009 annetussa tuomiossa AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, 64 kohta). Verovähennys on mahdollinen yleiskuluissa, ks. tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557, 37 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Larentia + Minerva ja Marenave Schiffahrt (C-108/14 ja C-109/14, EU:C:2015:496, 25 kohta).

40. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kuluilla, jotka ovat myyntitoimien kustannustekijöitä, on suora ja välitön yhteys näihin myyntitoimiin.[25] Tämän lisäksi arvonlisävero voidaan vähentää silloin, kun vero sisältyy yrityksen yleiskuluihin, jotka muodostavat osan yrityksen kaikkien tuotteiden hinnasta.[26]

41. Aer Lingusin yhtiöosuuksien hankinnan yhteydessä aiheutuneet menot ovat kiistattomasti Aer Lingusin oston jälkeisten (suunniteltujen) lentoliiketoiminnan myyntitoimien kustannustekijöitä. Nämä kulut on myös sisällytettävä jollain tapaa lentohintoihin, jos Ryanairin toiminnan on tarkoitus olla kannattavaa. Määräysvallan hankkiminen Aer Lingusissa olisi ollut edellytys koko yrityksen suorituskyvyn parantamiselle ja siten aiottujen myyntitoimien toteuttamiselle emo- ja tytäryhtiön välisessä suhteessa. Tällainen vaikuttaminen kilpailijan yritysjohtoon on mahdollista vain, jos ostajayhtiöllä on enemmistö yhtiöosuuksista.

42. Se, etteivät aiotut Aer Lingusin osto ja toiminnan jatkaminen Ryanairin täysimääräisessä määräysvallassa tosiasiallisesti toteutuneet, ei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vaikuta tähän tulokseen, kuten edellä 26 kohdassa jo todettiin. Tässäkin riittää objektiivisten seikkojen avulla todistettavissa oleva aikomus harjoittaa liiketoimintaa.[27] Tätä tarkoitusta ei voida myöskään kyseenalaistaa jälkikäteen sen perusteella, ettei Aer Lingusin osto toteutunut.[28]

## V Ratkaisuehdotus

43. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Yhtiön koko osakepääoman hankkiminen siinä tarkoituksessa, että näin laajennetaan ostajayhtiön verollista toimintaa välittömästi, pysyvästi ja välttämättä, on pääasian kaltaisissa olosuhteissa (esimerkiksi niin kutsutun strategisen oston yhteydessä) kuudennen arvonlisäverodirektiivin 4 artiklassa (nykyisin direktiivin 2006/112/EY 9 artiklan 1 kohta) tarkoitettua liiketoimintaa.

2) Ostajayhtiölle tällaisen strategisen oston yhteydessä aiheutuvilla kuluilla on suora ja välitön yhteys sen verolliseen toimintaan, joten näihin menoihin sisältyvä arvonlisävero on vähennettävä tämän toiminnan mukaisesti.

25 Tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 31 kohta); tuomio 26.5.2005, Kretztechnik (C-465/03, EU:C:2005:320, 35 kohta); tuomio 29.10.2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, 57 kohta) ja tuomio 17.10.2013, Iberdrola ym. (C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 ja C-640/11, EU:C:2013:660, 28 kohta).

26 Tuomio 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, 33 kohta); tuomio 26.5.2005, Kretztechnik (C-465/03, EU:C:2005:320, 37 kohta); tuomio 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557, 37 kohta) ja tuomio 17.10.2013, Iberdrola ym. (C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 ja C-640/11, EU:C:2013:660, 29 kohta).

27 Ks. tästä tuomio 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, 24 kohta); tuomio 29.2.1996, INZO (C-110/94, EU:C:1996:67, 17 kohta); tuomio 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, 20 kohta) ja tuomio 21.9.2017, SMS group (C-441/16, EU:C:2017:712, 46 kohta).

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tässä yhteydessä nimenomaisesti, että pääasiassa on selvitetty tyhjentävästi kysymys siitä, onko Ryanairin aikomus näytetty toteen objektiivisten seikkojen avulla vai ovatko objektiiviset seikat pikemminkin esteenä tällaiselle aikomukselle. Kaikki osapuolet painottivat tätä myös istunnossa.